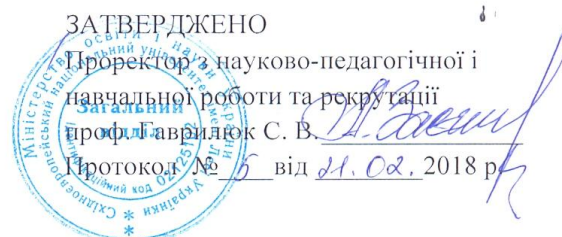

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.
Протокол № 9 від 21.02.2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
СИСТЕМА ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ
підготовки освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності: 125 «Кібербезпека»
освітньої програми «Інформаційна безпека»

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «Система охорони державної таємниці» для освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань: 12 «Інформаційні технології» спеціальності: 125 «Кібербезпека» освітньої програми «Інформаційна безпека».

” ___ ” _____, 2018 р. - 28 с.

Розробник: Качковська Леся Ростиславівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства і музейної справи

Рецензент: Повстяна Юлія Славомирівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій Луцького національного технічного університету.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи.

протокол № 8 від 26 . 01 . 2018 р.

Завідувач кафедри: _____ проф. Г. В. Бондаренко

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 3 від 8 . 02 . 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ О. М. Карліна

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Система охорони державної таємниці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр спеціальності 125 «Кібербезпека»

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	12 «Інформаційні технології»	нормативна
	125 «Кібербезпека»	
Модулів - 1	Спеціальність	Рік підготовки - 2
Змістових модулів - 3		Семестр - 2
ІНДЗ: є		Лекції - 24 год
Загальна кількість годин - 120		Практичні – 36 год
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітньо-кваліфікаційний ступінь - бакалавр	Самостійна робота – 52 год
Аудиторних - 4		Консультації - 8 год
самостійної роботи - 5		Форма контролю: залік

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завданням вивчення даного курсу є: ознайомити студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів; ознайомити із сукупністю органів захисту державної таємниці, засобів і методів захисту відомостей, що становлять державну таємницю, і їх носіїв, а також заходів, що проводяться в цих цілях.

Метою навчання є ознайомлення студентів з колом питань, пов'язаних із системою охорони державної таємниці. Курс направлений на отримання ключових знань, пов'язаних із організацією та повноваженнями органів, які забезпечують охорону державної таємниці згідно чинного законодавства України.

Курс має своїм завданням сформулювати у студентів загальні знання щодо поняття, характеристики та змісту таємної інформації, особливостями її схоронності органами безпеки, судової та правоохоронної діяльності; кола органів, установ, що мають повноваження щодо здійснення цієї діяльності, ознаки розмежування цих органів та характеристика їх компетенції; характеристика статусу посадових осіб, яким надано право здійснення охорони державної таємниці, їх права, обов'язки, гарантії. Оволодіння

студентами цими знаннями допоможе їм зорієнтуватися у майбутній професії, сформулювати уявлення про зміст діяльності відповідних органів безпеки.

Програма навчальної дисципліни включає поняття та зміст державної таємниці, органів безпеки, судової та правоохоронної діяльності, загальні питання організації та функціонування системи охорони секретної інформації; аналізу принципів її побудови відповідними органами, які наділені повноваженнями здійснювати діяльність у сфері безпеки.

При вивченні курсу «Система охорони державної таємниці» використовуються такі форми навчальної роботи, як лекції та практичні заняття. Основними методами навчання є: читання викладачем лекцій; проведення практичних занять; індивідуальне консультування викладачем студентів з проблемних питань; самостійна робота студентів з нормативними та літературними джерелами, що рекомендовані для вивчення в рамках курсу; підготовка до практичних занять, вирішення пропонованих практичних ситуацій; індивідуальна робота студентів з написання реферату з теми курсу (модуля) або вузько-спеціальної проблематики; поточне тестування; підсумковий залік.

Підсумковою формою контролю знань є залік, який має на меті перевірити рівень засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати ці знання при вирішенні конкретних професійних задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- **знати** зміст положень Конституції України, які регламентують організацію та діяльність органів безпеки; основні принципи системи охорони державної таємниці;
- **вільно орієнтуватися** в системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності органів безпеки та вміти правильно тлумачити та застосовувати ці норми при вирішенні практичних ситуацій;
- повинен **вміти**: правильно тлумачити і застосовувати норми Конституції України та чинного законодавства, які регламентують принципи функціонування системи охорони державної таємниці; аналізувати законодавство України з окремих тем курсу; застосовувати положення законодавства при вирішенні поставлених завдань.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредита ECTS.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг годин	Кількість годин			Підсумковий контроль
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Денна	II	2	120	24	22	36	залік

2. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль I. Формування знань про зміст

поняття «державна таємниця».

Тема 1. Зміст, структура, методи вивчення та завдання курсу «Система охорони державної таємниці»

Тема 2. Інформація. Види інформації.

Тема 3. Державна секретність.

Тема 4. Правове забезпечення системи охорони державної таємниці (секретної інформації).

Тема 5. Сфери віднесення інформації до державної таємниці.

Тема 6. Матеріальні носії секретної інформації. Ступені секретності матеріального носія державної таємниці.

Змістовий модуль II. Державна політика у сфері державної таємниці

Тема 7. Організація режиму секретності.

Тема 8. Віднесення інформації до державної таємниці та встановлення ступеня її секретності.

Тема 9. Організація режимно-секретної роботи на підприємствах, в установах і організаціях України.

Тема 10. Компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері охорони секретної інформації. Служба безпеки України.

Тема 11. Допуск і доступ громадян України до державної таємниці..

Змістовий модуль III. Принципи та організація системи

охорони державної таємниці.

Тема 12. Планування заходів щодо охорони державної таємниці.

Тема 13. Організація і проведення аналітичної роботи з виявлення і блокування можливих каналів витоку секретних відомостей.

Тема 14. Організація і проведення службових розслідувань за фактами розголошення державної таємниці, втрати матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, та інших порушень режиму секретності.

Тема 15. Кримінально-правові засоби забезпечення збереження державної таємниці Розголошення державної таємниці.

Тема 16. Контроль за забезпеченням охорони державної таємниці та нагляд за дотриманням законодавства про державну таємницю.

Тема 17. Державне управління безпекою життєдіяльності в Україні.

Змістовий модуль I

ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ ПРО ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ»

ТЕМА 1. ЗМІСТ, СТРУКТУРА, МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ «СИСТЕМА ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ» (2 год)

Поняття та сутність методики викладання навчального курсу. Завдання, зміст та структура курсу.

Об'єкт та предмет курсу «Система охорони державної таємниці». Взаємозв'язок з юридичними, психологічними та спеціальними дисциплінами. Основна навчальна та наукова література.

ТЕМА 2. ІНФОРМАЦІЯ. ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ. (2 год)

Поняття «інформація». Властивості інформації. Види інформації. Поширення інформації. Інформаційні потреби. Право на інформацію.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНА СЕКРЕТНІСТЬ. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Зміст інформації з обмеженим доступом. Таємна інформація. Процедура віднесення інформації до державної таємниці. Державний експерт з питань охорони державної таємниці.

ТЕМА 4. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ (СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ). (2 год)

Правовий інститут державної таємниці. Створення правових засад. Закон України «Про державну таємницю». Закон України «Про інформацію». Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України». Кримінальний кодекс України (статті 114, 328, 329, 330, 361, 362, 422). Кримінально-процесуальний кодекс України (статті 178-179, 181). Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 2122, 255).

Указ Президента України від 14.12.2004 № 1483/2004 «Про деякі питання передачі державної таємниці іноземній державі чи міжнародній організації». Указ Президента України від 17.08.2006 № 621/2006 «Про Положення про порядок підготовки документів щодо надання доступу до державної таємниці іноземцям та особам без громадянства».

Указ Президента України від 01.12.2009 № 987/2009 «Про Перелік посадових осіб, на яких покладається виконання функцій державного експерта з питань таємниць».

Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.1998 № 1893.

Звід відомостей, що становлять державну таємницю України (ЗВДТ) затверджений наказом СБУ від 12.08.2005 № 440, із змінами, внесеними згідно з Наказами Служби безпеки України.

ТЕМА 5. СФЕРИ ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ.

(2 год)

Сфера оборони. Сфера економіки, науки та техніки. Сфера зовнішніх відносин. Сфера державної безпеки та охорони правопорядку.

ТЕМА 6. МАТЕРІАЛЬНІ НОСІЇ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. СТУПЕНІ СЕКРЕТНОСТІ МАТЕРІАЛЬНОГО НОСІЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Поняття та види матеріальних носіїв. Організація зберігання носіїв секретної інформації. Види сховищ та їх облік. Звід відомостей, що становлять державну таємницю. Розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю. Ступені секретності інформації.

Змістовий модуль II

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЖИМУ СЕКРЕТНОСТІ.

Основні поняття. Основні принципи організації режиму секретності на підприємствах, в установах і організаціях України

ТЕМА 8. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ СТУПЕНЯ СЕКРЕТНОСТІ.

Поняття державної таємниці, грифи секретності документів, виробів, робіт. Основні принципи визначення ступеня секретності. Віднесення інформації до державної таємниці та встановлення ступеня її секретності. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації, віднесеної до державної таємниці.

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЖИМНО-СЕКРЕТНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, В УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ УКРАЇНИ.

Сутність і призначення режимно-секретної роботи. Створення режимно-секретних органів, їх структура і комплектування. Підготовка працівників, робота яких пов'язана з державною таємницею. Завдання та права режимно-секретних органів.

ТЕМА 10. КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.

Компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері охорони секретної інформації. Державний експерт з питань таємниць.

Служба безпеки України. Завдання і основні засади та напрямки діяльності органів безпеки в Україні. Контроль та нагляд за діяльністю органів безпеки.

Структурні підрозділи Служби безпеки України: контррозвідки; захисту національної державності; контррозвідувального захисту інтересів держави в сфері економічної безпеки; контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки; охорони державної таємниці та ліцензування.

ТЕМА 11. ДОПУСК І ДОСТУП ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ.

Основні поняття і термінологія. Форми допуску до державної таємниці. Надання допуску до державної таємниці.

Змістовий модуль III.

ПРИНЦИПИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

ТЕМА 12. ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ (2 год)

Сутність та завдання планування діяльності РСО. Принципи та методи планування. Етапи планування, зміст та структура планів. Організаційно-методичні заходи. Аналітичні, попереджувально-профілактичні та контрольні-перевіркові заходи. Робота з кадрами. Види і форми планів та контроль за забезпечення їх виконання).

ТЕМА 13. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ З ВИЯВЛЕННЯ І БЛОКУВАННЯ МОЖЛИВИХ КАНАЛІВ ВИТОКУ СЕКРЕТНИХ ВІДОМОСТЕЙ. (2 год)

Поняття, мета і завдання аналітичної роботи. Організація і методика проведення аналітичної роботи.

ТЕМА 14. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ЗА ФАКТАМИ РОЗГОЛОШЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІЇВ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. (2 год)

Організація і проведення службових розслідувань за фактами розголошення державної таємниці, втрати матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, та інших порушень режиму секретності. Методичне забезпечення службових розслідувань. Комісія з проведення службового розслідування. Висновок (висновки) про результати службового розслідування.

ТЕМА 15. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Втрата документів, що містять державну таємницю. Передавання або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави.

ТЕМА 16. КОНТРОЛЬ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ. (2 год)

Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю.

ТЕМА 17. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ (2 год)

Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері БЖД.

Міністерства та центральні органи державної виконавчої влади в галузі:

- Міністерство охорони здоров'я;
- Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи;
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища;
- Державний комітет України по нагляду за охороною праці;
- Міністерство внутрішніх справ;

- Міністерство соціального захисту;
- Міністерство статистики України;
- Держстандарт України;
- Міністерство юстиції.

4. Структура навчальної дисципліни.

н/н	Назва теми	Аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)			Поточний контроль	Аудиторні та позааудиторні заняття (заочна форма)			Поточний контроль
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Змістовий модуль I ФОРМУВАННЯ ЗНАТЬ ПРО ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА». НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ.									
1	Вступ до курсу	2							
2	Інформація. Види інформації.	2	2						
3	Державна секретність	2	2	2					
4	Правове забезпечення системи охорони державної таємниці (секретної інформації)	2	4	8					
5	Сфери віднесення інформації до державної таємниці.	2	2	8					
6	Матеріальні носії секретної інформації. Ступені секретності матеріального носія державної таємниці	2	2	2					
	Підготовка до контрольної роботи								
	Всього	12	12	20					
Змістовий модуль II ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ									
7	Організація режиму секретності.	2	2	2					
8	Віднесення		4	4					

	інформації до державної таємниці та встановлення ступеня її секретності.	2							
9	Організація режимно-секретної роботи на підприємствах, в установах і організаціях України.	2	2						
10	Компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері охорони секретної інформації. Служба безпеки України.	2	2	6					
11	Допуск і доступ громадян України до державної таємниці.	2	2	4					
12	Організація режиму секретності.	2	2	8					
	Підготовка до контрольної роботи								
	Всього	12	12	24					
Змістовий модуль III.									
ПРИНЦИПИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ									
13	Планування заходів щодо охорони державної таємниці.	2	2	2					
14	Організація і проведення аналітичної роботи з виявлення і блокування можливих каналів витоку секретних відомостей.	2	4	4					
	Організація і проведення службових	2	2						

розслідувань за фактами розголошення державної таємниці, втрати матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, та інших порушень режиму секретності.									
Кримінально-правові засоби забезпечення збереження державної таємниці Розголошення державної таємниці.	2	2	2						
Державне управління безпекою життєдіяльності в Україні	2	2							
Підготовка до контрольної роботи									
Всього	10	12	8						
Загальна к-сть год	24	36	52						

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ІНФОРМАЦІЯ. ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ. (2 год)

Поняття «інформація».

Властивості інформації.

Класифікація і види інформації.

Поширення інформації. Інформаційні потреби.

Право на інформацію.

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНА СЕКРЕТНІСТЬ. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Зміст інформації з обмеженим доступом.

Таємна інформація.

Процедура віднесення інформації до державної таємниці.
Державний експерт з питань охорони державної таємниці.

ТЕМА 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ (СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ). (4 год)

Правовий інститут державної таємниці. Створення правових засад. Закон України «Про державну таємницю». Закон України «Про інформацію». Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України». Кримінальний кодекс України (статті 114, 328, 329, 330, 361, 362, 422). Кримінально-процесуальний кодекс України (статті 178-179, 181). Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 2122, 255).

Указ Президента України від 14.12.2004 № 1483/2004 «Про деякі питання передачі державної таємниці іноземній державі чи міжнародній організації». Указ Президента України від 17.08.2006 № 621/2006 «Про Положення про порядок підготовки документів щодо надання доступу до державної таємниці іноземцям та особам без громадянства». Указ Президента України від 01.12.2009 № 987/2009 «Про Перелік посадових осіб, на яких покладається виконання функцій державного експерта з питань таємниць».

Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.1998 № 1893.

Звід відомостей, що становлять державну таємницю України (ЗВДТ) затверджений наказом СБУ від 12.08.2005 № 440, із змінами, внесеними згідно з Наказами Служби безпеки України.

ТЕМА 4. СФЕРИ ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

- Сфера оборони.
- Сфера економіки, науки та техніки.
- Сфера зовнішніх відносин.
- Сфера державної безпеки та охорони правопорядку.

ТЕМА 5. МАТЕРІАЛЬНІ НОСІЇ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. СТУПЕНІ СЕКРЕТНОСТІ МАТЕРІАЛЬНОГО НОСІЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Поняття та види матеріальних носіїв.

Організація зберігання носіїв секретної інформації.

Види сховищ та їх облік.

Звід відомостей, що становлять державну таємницю.

Розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю.

Ступені секретності інформації.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЖИМУ СЕКРЕТНОСТІ. (2 год)

Основні поняття.

Основні принципи організації режиму секретності на підприємствах, в установах і організаціях України

ТЕМА 7. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ СТУПЕНЯ СЕКРЕТНОСТІ. (2 год)

Поняття державної таємниці, грифи секретності документів, виробів, робіт.

Основні принципи визначення ступеня секретності.

Віднесення інформації до державної таємниці та встановлення ступеня її секретності.

Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації, віднесеної до державної таємниці.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЖИМНО-СЕКРЕТНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, В УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ УКРАЇНИ. (2 год)

Сутність і призначення режимно-секретної роботи.

Створення режимно-секретних органів, їх структура і комплектування.

Підготовка працівників, робота яких пов'язана з державною таємницею.

Завдання та права режимно-секретних органів.

ТЕМА 9. КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. (4 год)

Компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері охорони секретної інформації.

Державний експерт з питань таємниць.

Служба безпеки України. Завдання і основні засади та напрямки діяльності органів безпеки в Україні.

Контроль та нагляд за діяльністю органів безпеки.

Структурні підрозділи Служби безпеки України: контррозвідки; захисту національної державності; контррозвідувального захисту інтересів держави в сфері економічної безпеки; контр розвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки; охорони державної таємниці та ліцензування.

ТЕМА 10. ДОПУСК І ДОСТУП ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)

Основні поняття і термінологія.

Форми допуску до державної таємниці.

Надання допуску до державної таємниці.

ТЕМА 11. ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ (2 год)

Сутність та завдання планування діяльності РСО.

Принципи та методи планування.

Етапи планування, зміст та структура планів.

Організаційно-методичні заходи. Аналітичні, попереджувально-профілактичні та контрольні-перевіркові заходи.

Робота з кадрами. Види і форми планів та контроль за забезпечення їх виконання.

ТЕМА 12. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ З ВИЯВЛЕННЯ І БЛОКУВАННЯ МОЖЛИВИХ КАНАЛІВ ВИТОКУ СЕКРЕТНИХ ВІДОМОСТЕЙ. (2 год)

Поняття, мета і завдання аналітичної роботи.

Організація і методика проведення аналітичної роботи.

ТЕМА 13. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ЗА ФАКТАМИ РОЗГОЛОШЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІЇВ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. (2 год)

Організація і проведення службових розслідувань за фактами розголошення державної таємниці, втрати матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, та інших порушень режиму секретності.

Методичне забезпечення службових розслідувань.

Комісія з проведення службового розслідування.

Висновок (висновки) про результати службового розслідування.

**ТЕМА 14. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ. (2 год)**

Втрата документів, що містять державну таємницю.

Передавання або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави.

**ТЕМА 15. КОНТРОЛЬ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ
ТАЄМНИЦІ ТА НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО
ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ. (2 год)**

Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю.

**ТЕМА 16. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В
УКРАЇНІ (2 год)**

Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері БЖД.

Міністерства та центральні органи державної виконавчої влади в галузі:

- Міністерство охорони здоров'я;
- Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи;
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища;
- Державний комітет України по нагляду за охороною праці;
- Міністерство внутрішніх справ;
- Міністерство соціального захисту;
- Міністерство статистики України;
- Держстандарт України;
- Міністерство юстиції.

САМОСТІЙНА РОБОТА

ТЕМА 1. ВСТУП (2год)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

**ТЕМА 2. БЕЗПЕКА ОСОБИ ЯК КАТЕГОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ ТА
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ (2год)**

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

ТЕМА 3. МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ ОСОБИ. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (2 год)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

Переглянути офіційні сайти органів державної влади, у повноваження яких входить питання безпеки особи та держави в цілому.

Проаналізувати зміст чинних законів України.

ТЕМА 4. РАДА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ (2 год)

Опрацювати Конституцію України, Закон України «Про основи національної безпеки України», «Стратегію національної безпеки України».

Проаналізувати міжнародні документи щодо захисту прав і свобод особистості.

ТЕМА 5. ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ (2 год)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

Переглянути офіційні сайти органів внутрішніх справ. Проаналізувати основні положення з питань безпеки.

ТЕМА 6. СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (2 год)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

Знайти та зробити добірку публікацій про проблеми організації безпеки особи, вирішення якими займається СБУ.

ТЕМА 11. ПРОКУРАТУРА В УКРАЇНІ (2 год)

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за рекомендованими навчальними та науковими джерелами.

Переглянути офіційні сайти органів прокуратури.

Підготовка до контрольної роботи

Тестовий контроль за навчальними досягненнями студентів.

7. Індивідуальне завдання.

1. Знайти й опрацювати теми, які є актуальними в контексті питань (проблем) безпеки особи. Скласти динаміку особливостей проблем, пов'язаних з безпекою особи.
2. Відібрати найновіші нормативно-правові документи з питань захисту особи. Проаналізувати їх основні положення.

8. Методи навчання: словесні, наочні, практичні.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік. Студенти мають можливість скласти залік, отримавши за семестр не менше 60 балів.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;
- а) письмові контрольна та самостійна роботи;
- б) тестові завдання;
- в) співбесіди на консультаціях.

11. Розподіл балів:

Поточний контроль (мах - 40 балів)			Модульний контроль (мах - 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифм. + 2 бали за активність	12 балів як середнє арифм. + 2 бали за активність	12	30	30	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

- 2 бали додаються, якщо на 50% практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 1 бали додаються, якщо на 25 % практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12- бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на

		запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмету, може дати визначення понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує набуті знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни,

		використовує знання, аналізуючи політичні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмету, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

4 бали – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

6 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

8 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

10 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений

матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

12 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

14 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

16 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

18 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

20 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні індивідуального завдання

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент аналізує меншу частину навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, складає план-проект у спрощеному вигляді.

5 бали – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді проекту теми поставленого завдання, за допомогою викладача аналізує навчально-наукову літературу.

6 бали – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення на обрану тему, складає проект роботи самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент володіє матеріалом, систематизує та узагальнює його, складає змістовний текст проекту, підбирає додатковий матеріал.

8 балів – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові аналітичні здібності, самостійно готує матеріал, у яких можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

9 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує наукову літературу, має власні судження та елементи аналітичного прогнозування щодо обраної теми, самостійно складає проект роботи.

10 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу наукової літератури, виявляє особливі аналітичні здібності та здатність до оригінальних рішень, до перенесення знань та вмінь на нестандартні ситуації, повно та правильно складає проект роботи.

Захист проекту роботи на вільно обрану тему, яка стосується питань системи охорони державної таємниці.

1 бал – студент недостатньо володіє матеріалом.

2 бала – студент вільно володіє матеріалом.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Методичне забезпечення.

Нормативні джерела

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – 30. -От. 141.
2. Питання Воєнної доктрини України: Указ Президента України № 702/2005 від 21 квітня 2005 року //
3. Питання Міжвідомчої комісії з питань реформування правоохоронних органів: Указ Президента України № 834/2005 від 23 травня 2005 року //
4. Про аварійно-рятувальні служби: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2000. – № 4. – Ст. 25.

5. Про боротьбу з тероризмом: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 25. – Ст. 180.
6. Про війська Цивільної оборони України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1999. – Ms 19. – Ст. 172.
7. Про Військову службу правопорядку в Збройних Силах України: Закон України// Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 32. – От. 225.
8. Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 29. – От. 397.
9. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України// Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – №35. – Ст. 236.
10. Про Державну прикордонну службу України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 27. – Ст. 208.
11. Про дипломатичну службу: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 5. – Ст. 29.
12. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), – 1994. – Jsfe 11. – Ст. 51.
13. Про Збройні Сили України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 9. – Ст. 108.
14. Про Конституційний Суд України: Заков Україна // Відомості Верховної Ради (ВВР). –1996. – № 49. – Ст. 272.
15. Про контррозвідувальну діяльність: Закон Україна // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 12. – От. 89.
16. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верховної Ради України 3/97 від 16.01.97 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – Уе 10. – Ст. 85.
17. Про Міліцію: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 4. – Ст. 20.
18. Про національний банк України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1999. – № 29. – Ст. 238.
19. Про оборону України: Закон України: // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 9. – От. 106.
20. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 22. – От. 303.
21. Про основи національної безпеки України: Закон України // Офіційний Вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1433.

22. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – № 35. – Ст. 237.
23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 березня 2005 року "Про засади реформування системи центральних органів виконавчої влади": Указ Президента № 658/2005 від 15 квітня 2005 р. //
24. Про розвідувальні органи України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 19. – Ст. 94.
25. Про Службу безпеки України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 27. – Ст. 382.
26. Про Цивільну оборону України: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1993. – № 14. – Ст. 124.
27. Митний Кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 38-39. – Ст. 288.
28. Положення про Міністерство внутрішніх справ // Голос України. – 1992. – 20 жовт. – С. 6.

Рекомендована література:

1. Антонов В. О. Національна безпека як складовий елемент національного суверенітету / В. О. Антонов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 51. – С. 210–214.
2. Антонов В. О. Об'єкти національної безпеки та їх особливості / В. О. Антонов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2013. – Вип. 59. – С. 65–71.
3. Антонов В. О. Поняття та зміст системи національної безпеки / В. О. Антонов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2010. – Вип. 48. – С. 137–144.
4. Антонов В. О. Суспільство як об'єкт національної безпеки Української держави / В. О. Антонов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2013. – Вип. 60. – С. 79–84.
5. Беззубов Д. О. Правова структура та принципи побудови системи національної безпеки в Україні / Д. О. Беззубов // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 51. – С. 231–236.
6. Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення / М. П. Вавринчук. – К. : Прав. єдність, 2009. – 288 с.
7. Горбулін В. П. Засади національної безпеки України / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 272 с.

8. Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій: методологія дослідження та забезпечення : монографія / О. П. Дзьобань. – Х. : Константа, 2006. – 440 с.
9. Дзьобань О. Національні інтереси як основа національної безпеки: світоглядно-методологічні аспекти / О. Дзьобань // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. – Х., 2010. – № 3. – С. 124–136.
10. Завидняк І. І. Поняття та структура національної безпеки України / І. І. Завидняк // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2010. – Вип. 48. – С. 183–189.
11. Лихачов С. Національна безпека України як об'єкт державного управління / С. Лихачов // Право України. – 2009. – № 10. – С. 182–189.
12. Ліпкан В. А. Національна безпека та національні інтереси України / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2006. – 68 с.
13. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. / В. А. Ліпкан. – К. : Кондор, 2008. – 552 с.
14. Ліпкан В. А. Теорія національної безпеки / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2009. – 631 с.
15. Ліпкан В. Правовий статус Ради національної безпеки і оборони України у сфері національної безпеки України / В. Ліпкан // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 12. – С. 4–8.
16. Мельник О. В. Розуміння категорії "національна безпека" у вітчизняному та зарубіжному правознавстві / О. В. Мельник // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2007. – Вип. 38. – С. 147–153.
17. Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими у сфері національної безпеки та протидії тероризму : монографія / В. Я. Настюк. – К. : НКЦ "Ін-т операт. діяльн. та держ. безпеки", 2008. – 245 с.
18. Нижник Н. Р. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) / Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник, В. Т. Білоус. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2000. – 304 с.
19. Нікітін Ю. В. Теоретико-правовий підхід до визначення загроз як детермінуючих чинників впливу на національну безпеку України / Ю. В. Нікітін // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2008. – Вип. 41. – С. 502–508.
20. Нормативно-правова база у галузі безпеки і оборони України / заг. ред.: А. Гриценко, А. Єрмолаєв, Ф. Флурі. – К. : Центр дослідж. армії, коверсії та роззброєння, 2012. – 800 с.

21. Пилипчук В. Г. Правові основи діяльності державних органів та військових формувань у сфері національної безпеки України / В. Г. Пилипчук. – Х. : Право, 2008. – 150 с.
22. Пилипчук В. Г. Система і компетенція державних органів зі спеціальним статусом у сфері національної безпеки України : монографія / В. Г. Пилипчук, О. П. Дзьобань, В. Я. Настюк. – Х. : Право, 2009. – 200 с.
23. Пономаренко Г. О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : монографія / Г. О. Пономаренко. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007. – 448 с.
24. Правові основи військового будівництва та військово-цивільних відносин : зб. законодав. актів з питань нац. безпеки і оборони. – К. : Парлам. вид-во, 2005. – 827 с.
25. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук. – К. : Кондор, 2007. – 616 с.
26. Співак В. М. Національна безпека України в контексті стратегії глобалізаційного розвитку / В. М. Співак // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2009. – Вип. 45. – С. 604–612.
27. Стратегія і тактика національної безпеки: зарубіжний досвід, проблеми та перспективи України / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : Нац. центр з питань євроатлант. інтеграції, 2006. – 304 с.
28. Фурашев В. М. Національна безпека України: шляхи забезпечення, роль і місце суспільства. Євроатлантичний курс : монографія / В. М. Фурашев, С. Ф. Джердж. – К. : Синопис, 2009. – 176 с.
29. Шахов В. Національний інтерес і національна безпека в геостратегії України / В. Шахов, В. Мадіссон // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2013. – № 2. – С. 44–56.

Орієнтовані питання до заліку:

1. Поняття та завдання, зміст та структура курсу.
2. Об'єкт та предмет курсу «Система охорони державної таємниці».
3. Взаємозв'язок з юридичними, психологічними та спеціальними дисциплінами.
4. Поняття «інформація».
5. Властивості інформації. Види інформації.
6. Поширення інформації. Інформаційні потреби.
7. Право на інформацію.
8. Зміст інформації з обмеженим доступом.
9. Таємна інформація.
10. Процедура віднесення інформації до державної таємниці.
11. Державний експерт з питань охорони державної таємниці.
12. Правовий інститут державної таємниці.
13. Створення правових засад. Закон України «Про державну таємницю». Закон України «Про інформацію». Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».
14. Сфери віднесення інформації до державної таємниці. оборони.
15. Поняття та види матеріальних носіїв.
16. Організація зберігання носіїв секретної інформації. Види сховищ та їх облік.
17. Звід відомостей, що становлять державну таємницю.
18. Розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю.
19. Ступені секретності інформації.
20. Основні принципи організації режиму секретності на підприємствах, в установах і організаціях України
21. Поняття державної таємниці, грифи секретності документів, виробів, робіт.
22. Основні принципи визначення ступеня секретності.
23. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації, віднесеної до державної таємниці.
24. Сутність і призначення режимно-секретної роботи.
25. Створення режимно-секретних органів, їх структура і комплектування.
26. Підготовка працівників, робота яких пов'язана з державною таємницею. Завдання та права режимно-секретних органів.
27. Компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері охорони секретної інформації.
28. Державний експерт з питань таємниць.

29. Служба безпеки України.
30. Форми допуску до державної таємниці. Надання допуску до державної таємниці.
31. Сутність та завдання планування діяльності РСО. Принципи та методи планування.
Етапи планування, зміст та структура планів. Організаційно-методичні заходи.
32. Аналітичні, попереджувально-профілактичні та контрольні-перевіркові заходи.
Робота з кадрами. Види і форми планів та контроль за забезпечення їх виконання).
33. Організація і методика проведення аналітичної роботи.
34. Організація і проведення службових розслідувань за фактами розголошення державної таємниці, втрати матеріальних носіїв інформації, що містять державну таємницю, та інших порушень режиму секретності.
35. Втрата документів, що містять державну таємницю.
36. Передавання або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави.
37. Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю.